

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 7. Transmigratores oppida reædificant.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

*Petri Alva-
res fames.*

*Tygrides sa-
vium.*

*Ingi defun-
ctorum nu-
merus.*

CAPUT
VII.
Transmi-
gratores
oppida re-
edificant.

*Jabebuirius
fluvius.*

*Regis Catho-
lici elemo-
sina*

*De Guaira-
nia reliquiis.*

*Guairania
oppida ab
Societate co-
structa.*

*Guairania
Sociorum
labores.*

*Iterata Ma-
malucorum
depopulatio.*

consumpto circa oppidum omni cibatu, per sylvas & longinqua loca sparsi, vitam venando protelare contendebant; quos dum passim in nemoribus morientes inve- stigat Petrus Alvarus, ad expiandas eorum animas vires corporis ita profligavit, ut ob inedia & laboris excessum ossibus vix hærens attonito similis videretur: eoque redactus est, ut veteres calceos, lentâ coctione molliros, jamjam devoraturus esset, nisi aliquantulam annonam alii Socii submisissent. Solatium fuit in extrema illa ca- lamitate, neminem sine Sacramentis obiisse. Iguazuani mille & quingentos è Guairania hospites, accersit etiam sibi fame, quadrimestri spatio gratis aluere. Ex his quingentos pestis mox absumpsit. Tygrides in Sanctæ Mariæ Majoris oppido cadaveribus humanis inescatâ viginti Neophytos brevissimo tempore devoravere, notabili Justitiæ Divinæ documento, nam sedulo observatum est, solos devoratos eos fuisse, qui ob perditam vitam iram Divinam merebantur. Urvaicenses, ad quos pars advenarum transmissa est, profusissimæ liberalitatis argumenta dedere, quâ non obstante, quamplurimos pestis & inedia etiam assumpsit: multa paucis complectar, si dixerò, ex tredecim Guairaniæ oppidorum reliquiis, post primum transmigratio- nis annum, vix superfuisse quatuor millia; cæteris omnibus aut in itinere defunctis, aut fugâ elapsis, aut post adventum variis in locis peste & fame consumptis. Cæte- rum hoc uno plerique omnes (si transfugas excipias) felices fuere, quòd infati- gabili Sociorum labore expiati decesserint.

POST QUAM mortalitas utcumque cessavit, Antonius Ruisus, superstitionibus undique evocatis, ad reedificanda oppida animum advertit. Jabebuirius fluvius est, Itapuam inter & Corporis Christi coloniam, pari fermè utrimque intervallo medius. Ad ejus ripas, non procul ab Parana, in quem influit, retentis veteribus Laurèti & Divi Ignatii appellationibus, duo oppidorum fundamenta jacta sunt; in quibus fabricandis, ne fame operarii perirent, ea pecunia, quam Rex Catholicus Sociis annuatim numerari jubet, & dividitâ destructorum oppidorum supellectile, decem boum millia coempta sunt: quibus & aliis subsidiis famem utcumque tole- ravere, & translatitâ illæ colonix aliquid pristinx claritudinis, itetata Sociorum industriâ, sub Magnæ Mattis & Divi Ignatii tutela, pedetentim indeptæ fuere. Atque huc redactæ sunt Guairaniæ nostræ reliquiæ, in qua excolendâ per tres & viginti annos nullis parcentes laboribus, ita se selectissimi Socii exercuerant, ut famam virorum Apostolicorum meruerint. Præter Villaricanam sedem etiam desertam, tredecim oppida fundaverant, innumeram Barbarorum multitudinem Christianis humanisq; moribus informantes; tanto labore, & omnium rerum inopiâ, ut toto eo tempore radicibus fermè, farinâ lignea, oleribusq; illis victi- tandum fuerit. Satis constat, ne semel quidem à quoquam in Indorum oppidis panem gustatum fuisse: vinum vix conficiendis Sacrificiis suffecisse: interulas vestes & externas, lineâ deficiente, singulis ex gossipio fuisse; corium induratum, aut rete pensile pro cubili plerosque habuisse. Quibus si addas quotidiana, eaque pedestria, per invias sylvas, foetidissimas paludes & asperrimos montes itinera, nec non locorum solitudinem, Indorum barbariem, frequentia ab Ariolis, latronibus, Antropophagis, viperis atque tygribus pericula, quantum unicuique stramineas & luteas casas ferè incolentibus ærumnarum sufferendum fuerit, facilis conjectatio est. Cataldinus tamen & Maçera scripto testati sunt, nullam Sociorum auditam esse vocem, vel de tenuitate ciborum, vel de alteris ærumnis per tantum tempus con- querentium: nam omnes nobilissimo operi insistentes ita de se credi volebant, ac si nihil magis appeterent, quàm terrenis deliciis carere, & multum pro Christo pati. Sic Guairania gloriosè caput extollebat, sperabaturq; fore, ut tota quanta erat, reductis etiam Gualachis, ad partes Christi transiens, Hispanum imperium pulchro additamento ornaret, cum Mamalucorum turbo, eo maxime, quo diximus modo, susque deque cuncta evertit, spem omnem rescindens ejus repetendæ. Nam post depopulata oppida, Societatis operâ constructa, iidem latrones Villaricæ subcen- sitos pagos, & ipsam Villaricam, Guairamq; Hispanorum urbeculas, nullâ Epi- scopi Paraquariensis, qui ad auxiliandum venerat, reverentiâ destruxere. Villari-

canis

canis partim ad Paraquarii litus translatis, partim ad Mamalucos dilapsis. Guairaniæ Socii reliqui, Petro Romero, Urvaicensium & Paranensium oppidorum præposito, impofterum parère iussi sunt; quos brevi victricia signa per novam Ethnicorum Provinciam circumferentes, Deo dante, videbimus.

PUBLICÆ calamitati lubet attexere Antonii Ruisii tolerantia religioſæ imitamenta, cui præter immensum dolorem ex tot carissimorum filiorum abs se in Christo genitorum jacturam medullitùs conceptum, hoc insuper additum est, ut nonnulli Socii magnitudine ærumnarum, recenter in Paranensia oppida invecstarum, oppressi, causam in eum refunderent, aientes præcipiti consilio transmigratum fuisse. Potuisse resisti Mamalucis, & oppida Guairaniæ conservari, si suos ad defensionem potiùs, quàm ad fugam, animasset. Quatuordecim Societatis sedes, unius hominis timiditate destructas, sine spe tot Ethnicos in Guairania relictos ad Fidem reducendi. In comperto esse, vicies plures fuisse Neophytos Catechumenosque, quàm Mamalucos: singulos armatos ab viginti inermibus facile opprimi posse. Non tantùm Guairaniam eo ictu deturbatam, sed Paranz etiam oppida sub ruina nutare. Accessere his verborum telis aculeatæ ipsius Provincialis sagittæ, non satis approbantis, quòd tanta res se inconsulto patrata fuisset: id autem aiebat, immemor rerum abs se in Guairania ordinarum, ubi scripto dictoque (si hostes ingruerent) transmigratationem oppidorum injunxerat: ad quam faciendam cymbas fabricari jusserat. Deo autem permittente factum, ut illius oblivisceretur, quò magis inclaresceret tolerantia Ruisii, qui obfirmato contra dicta animo, tela acerba excipere maluit, quàm, eùm facile posset, retorquere. Super hæc, eodem tempore accusatus fuit, quòd litteras Provincialis, ad alium Socium directas, admisso grandi piaculo, & tantùm ab Majoribus expiando, referasset: nec colore carebat accusatio, nam auditis facti circumstantiis, nullus non veram esse affirmasset: quare ipse Provincialis Ruisio scripsit, ut ab tanti criminis infamia se purgaret, ni pœnam subire mallet: qui tamen ad id nullo modo adduci potuit, quòd cuperet heroïco silentio Christum imitari. Cùm igitur non se excusaret, Provincialis tanquam tanti criminis reum gravissimis pœnis multavit: immoto ad hæc Ruisio, & infamiam tacite devorante, donec constitit, non ab eo, sed ab alio, cui ipse Provincialis referendi suas litteras potestatem fecerat, fuisse apertas. Quâ re vulgatâ, Ruisius magnam laudem apud omnes consequutus est. Porrò ut videas heroïca illa facinora non parvi constare, ob colluctationem naturæ respuentis infamiam, in gravem morbum incidens, sanguinem omninò sibi corruptit. Valetudini redditus, dum suprà vires laborat, repentino casu herniosus fit, adeò notabili tumore, ut intestina omnia diffluere viderentur. Accessit pernicioso malo aliud ab invidia dæmonis additamentum, qui spectabili formâ visendum se præbens, Ruisium in altera herniæ parte baculo magnâ vi percussit, ruptis etiam viscerum retinaculis: ab quo tamen utroque malo ab Suprema Virgine, obfirmatis miraculo cicatricibus remedium accepisse creditus fuit. Stabilitis duobus oppidis Ruisius præesse iustus est, subjectus tamen Petri Romeri imperio. Reliqui verò Guairaniæ Socii, partim cum Ruisio remansere, partim ad alia oppida tegenda, aut de novo fundanda, adhibiti sunt. Nam sub idem tempus Tapensis Provincia ab Societate occupari cœpta, parem aut etiam majorem, quàm in Guairania sperari posset, materiam præbuit.

POST QUAM Petrus Romerus Guairaniæ advenis utcumque providit, auctus novis Sociis, de propagando Christi imperio longè ultra Urvaicæ fines per Tapensem Provinciam seriò egit. Quâ in re Dei Optimi Maximi providentiam considerabis, post tot oppidorum depopulationem, & Sociorum fugam, novam Provinciam Evangelio opportunam aperientis, & pro destructa Guairania substituentis. Porrò Tapensis Provinciæ nomine venit montium series centum circiter leucarum longitudine ab Occidente in Orientem protensa, qui montes utroque suo extremo angulo octiduo ab Urvaica flumine, & duplo magis ab Athlanico mari, distant. Valles iis subjectæ latissimè prata exhibent, alendis pecoribus maximè

M m

opportuna,

CAPUT VIII.

Antonii Ruisii tolerantia religioſæ exempli.

Variè vexatur.

Silet.

Accusatur de referatis Provincialis litteris.

Tacet.

Calumnia ad liquidum deducitur.

Herniâ laborat.

Ab Virgine sanatur.

CAPUT IX.

Tapensis Provinciæ descriptio.

Ejus magnitudo.

Fertilitas.